

ЄЛАСВ Юрій,
адвокат; місто Кривий Ріг

ДОКТРИНАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Інститут заходів кримінального процесуального примусу в умовах воєнного стану є складовою частиною (елементом) Особливого режиму досудового розслідування та продовження строків тримання під вартою під час судового провадження в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України (далі за текстом – Особливий режим), як надінституту кримінального провадження, як цілого (як системи). Так, Особливий режим передбачений, передусім, нормами статті 615 Кримінального процесуального кодексу України (далі за текстом – КПК України [1]). Вбачається, що за своєю доктринальною юридичною природою Особливий режим, відповідає дефініції «режим правового регулювання в кримінальному процесі» [2, с. 176], як науковому визначенню, котре сформульовано вченим-юристом Т.О. Лоскутовим. Внаслідок чого, царину Особливого режиму, можливо досліджувати, як один із видів «режиму правового регулювання в кримінальному процесі» [2, с. 176].

В свою чергу, за функціональною ознакою Особливий режим характеризується, в тому числі, множинністю заходів кримінального процесуального примусу. При цьому, за змістовною ознакою Особливий режим характеризується, в тому числі, тим, що він (Особливий режим) регулює кримінальне провадження в умовах воєнного стану. Так, конвергенція функціональної та змістовної ознак Особливого режиму становить юридичний інститут заходів кримінального процесуального примусу в умовах воєнного стану. Вбачається, що видами вищеназваних заходів примусу, згідно норм статті 615 КПК України [1] є: 1) **запобіжний захід у вигляді тримання під вартою на строк до 30 діб** до осіб, які підозрюються у вчиненні злочинів, передбачених статтями 109-115, 121, 127, 146, 146⁻¹, 147, 152, 153, 185, 186, 187, 189-191, 201, 258-258⁻⁵, 260-263⁻¹, 294, 348, 349, 365, 377-379, 402-444 Кримінального кодексу України, а у виняткових випадках також у вчиненні інших тяжких чи особливо тяжких злочинів, якщо затримка в обранні запобіжного заходу може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі особи, яка підозрюється у вчиненні таких злочинів.

Вищеназваний захід примусу має суттєві взаємозв'язок та співвідношення з кримінальним правом України, яке безпосередньо передбачає: вищевказані статті КК України; надінститут злочину та інститути тяжких, особливо тяжких злочинів; 2) продовження до одного місяця строку дії ухвали слідчого судді про тримання під вартою чи постанови прокурора про тримання під вартою, прийнятої відповідно до вимог та з урахуванням обставин, передбачених статтею 615 КПК України [1]; 3) продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, який обраний під час досудового розслідування, до вирішення відповідного питання у підготовчому судовому засіданні, але не більше ніж на два місяці, у разі неможливості проведення підготовчого судового засідання; 4) продовження строку запобіжного заходу у виді тримання під вартою, який обраний в установленому КПК України [1] порядку, до вирішення відповідного питання судом, але не більше ніж на два місяці, у разі закінчення строку дії ухвали суду про тримання під вартою та неможливості розгляду судом питання про продовження вказаного процесуального строку. Одночасно з цим, предметом окремого доктринального дослідження має бути царина наукових знань про затримання, в порядку передбаченому нормами статті 615 КПК України [1]. Теоретичне пізнання вищеназваного затримання, як заходу кримінального процесуального примусу, необхідно здійснювати із урахуванням конституційно-правових принципів: державної безпеки України, національної безпеки та оборони України.

Таким чином, інститут заходів кримінального процесуального примусу в умовах воєнного стану (як один єдиний рід) складається з вищезазначених: 1) запобіжного заходу (один вид); 2) продовження: а) строку дії процесуального рішення; б) запобіжного заходу; в) строку запобіжного заходу, відповідно (три види), а також із підінституту затримання, в порядку передбаченому статтею 615 КПК України [1], як елементу (складової частини) вказаного інституту.

Також, перспективним напрямком правових досліджень є формально-логічне тлумачення норм частини 3 статті 14, статті 15-1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» [3] (як джерела адміністративних права та процесу і як джерела кримінального процесу, одночасно), які передбачають превентивне затримання осіб, причетних до терористичної діяльності, на строк понад 72 години, але не більше ніж на 30 діб (як захід публічно-правового примусу в сфері забезпечення національної безпеки і оборони України та як захід обмеження особистої свободи особи), із урахуванням того, що слідчі підрозділи та підрозділи дізнання органів безпеки є органами досудового розслідування згідно норм статті 38 КПК України [1]; Крім того, є можливим здійснювати наукові пошуки та розвідки в сфері спільних юрисдикційних і публічно-правових ознак заходів (як адміністративного, так і кримінального) процесуального примусу в умовах воєнного стану. Окрім цього, є можливим здійснювати наукову стратегію щодо формулювання дефініції: заходи кримінального процесуального примусу; із урахуванням специфіки (різних рівнів спеціальних норм в галузі кримінального провадження України) та особливостей (норм, які встановлені іншими галузями правового

регулювання України) законодавчого визначення (регламентування) даної юридичної сфери в умовах воєнного стану.

Вбачається, що фундаментальне юридичне дослідження сфери **заходів кримінального процесуального примусу в умовах воєнного стану** має здійснюватись одночасно з теоретико-науковим пізнанням Особливого режиму, як виду «режиму правового регулювання в кримінальному процесі» [2, с. 176] і Особливого режиму в умовах воєнного стану – підвиду в межах виду режиму; із урахуванням норм, принципів, джерел (зокрема, актів законодавства України) та доктрини адміністративного і конституційного права та процесу України.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України, 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст. 88.
2. Лоскутов Т.А. Режим правового регулювання в уголовном процессе. Митна справа № 4 (88)'2013, частина 2 книга 1, С. 176-181, УДК 343.1.
3. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 року № 638-IV. Відомості Верховної Ради України, 2003, № 25, ст. 180.